

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 86. ANUL XIV.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și Duminică. — Prenumerarea se face în Săbiu la expeditor și foieci pe afară la c. r. poste, cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumerării pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

Săbiu, in 30 Oct. (11 Nov.) 1866.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri străine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru întreaga oră cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a trei a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

Săbiu in 29 Octobre.

„Zukunft“ dela 6 Noemvre n. are o scire din Clusiu, după carea, reprezentanti numerosi de ai natiunii române aru fi tinutu, nu demultu acolo o conferintia, și aru fi decisu a rugă prin o deputatiune, pre Maj. Sea, sa nu se invoiesca la uniunea Transilvaniei cu Ungaria. Deputatiunea sa fia condusa de cunoscutii patrioti Ratiu și Baritiu. — Noi ne mirăm, ca trebuie sa aflăm asiă ce-va din unu diuaru ce apare in Vien'a. De alta parte insa credem a fi in stare de a asigură, ca in Clusiu nu se scia despre atare conferintia nimic'a, celu putinu barbati competenti ce petrecu acolo nu sciu nimic'a de asemenea lucru. Déca insa totusi aru fi fostu vre-o adunare, in carea sa se fi desbatutu lucruri, de cele amintite in dis'a foia, cu scopu s' e r i o s u de a intreprinde ce-va in numele natiunii și pentru natiune, mirarea ni-aru fi și mai mare. Pentruca noi scim ca asemenea cestiuni nu se facu in secretu ci pe fatia. Astfelu suna si conclusele natiunali din congresele tinute până acum. —

In tempulu din urma au pasitu unu ministeriu după celalaltu cu programe, cautandu fia-care a insuflă incredere in locuitorii imperiului și prin urmare a deschide o perspectiva suridietore, pentru viitoriu.

Ministeriulu de statu au vorbitu in espositiunea sea despre punerea staviloii la relele interne, ministeriulu de esterne ni-au promis ca va salva (mantui) demnitatea imperiului fără de a periclită pacea, ministeriulu de resbelu va sa puna imperiulu prin reforma armatei in stare de apearare (fiindca espusetiunea acest'a trece preste o reforma simpla de armata, și taia mai adencu in viet'a poporeloru o supunemu publicului cetitoriu, după cum o aflăm in W. Abdp. in o rubrica de deosebita.) In fine vine și ministrulu de finantie espunendu cam s' aru puté ajutá situatiunei finantiale a monarchiei.

Diuariele centralistice si facu reflexiuni aspre la tóte programele. Ministrulu de Belcredi i se imputa, ca programulu seu e prea putinu constitutiunali, asemenea a dlui de Beust, de carele Presse cu deosebire dice, ca nu ne spune alta decât, ca noulu ministru de esterne va fi unu servu credinciosu alu Domnitoriului. Nici celu de finantie nu a aflatu multa gratia inaintea diuaristiceii centralistice. Finalele diuarielor acestor'a ese intr'acolo: ca fără de o reprezentatiune unitaria a imperiului intregu, nu se va puté ajunge la nimic'a. Măne poimăne vomu ceti vre-unu programu și dela ministrulu de comerciu.

Intr'aceea din diferitele programe după cum amu vediutu in nrui trecut dualismulu transpare asiă de tare încātu abiă se mai pôte indoi cine-va de densulu. Unu corespond. la o foia vienesa spune, ca și in privinti'a Croatiei s'a schimbatu lucrurile in favorea Ungurilor. Comitii supremi, carii suntu inca din tempii lui Schmerling, voru fi acum departati definitivu din posturile lor și voru fi inlocuiti prin barbati de cari simpatiseza cu uniunea. Denumirea lui Erdödi in comitatulu Varasdinului, a contelui Iancovici pentru Pozeg'a și a cunoscutului unionistu Bedekovich de suplinitoriu celui dintăiu numitu — se dice, ca e déjà subsemnata, și se voru publicá câtu mai ingraha, dimpreuna cu cele ce voru mai urmă.

Din Pest'a se sună ca Ungaria pôte sa ascepte cu siguritate concessiunile cele mai insemnate. In fine se adangu și scirile despre denumirea ministeriului ungurescu. Unele foi ne spunu acum și numele acelu ce voru fi denumitu. Convingerea care a castigatu până acum in privinti'a acest'a credibilitate mai multa este ca ministeriulu acest'a va fi ministeriulu = Deák, ca basea lui va fi elaboratulu comitetului de cincisprediece, ca in ministeriu nu va fi nici drépta nici stanga reprezentata. Cātu anumitu pentru persóne curseza in Pest'a scirea, ca contele Juliu Andrassy va fi denumitu presiedinte alu ministeriului, Bar. Sennyey ministru de interne, Majláth ministru lângă curtea imperatésca, lui Eötvös i da faim'a ministeriulu de culte. In privinti'a finantielor se dice, ca portfoiulu acestor'a sa se încreda lui Lonyai.

Pre lângă tóte de până aci eata ce dice Alessandru Török in „P. Napló“:

In decretulu cancelariei aulice lipsesce pomenirea de restituierea constitutiunei și de denumirea ministeriului respunsabilu. Se pare, ca regimulu yrea sa revedie autonomi'a Ungariei. O impacare se pôte numai cu partid'a autonomista nemtiésca. Déca și acest'a tine elaboratulu comisiunei de cincisprediece de periculosu, atunci partid'a lui Deák se retrage dela initiativa. —

Unu telegramu din Parisu arata ca Francia arméza și ca Napoleonu face totu ce i e in putintia spre a immultí puterea armata a Franciei. Organulu regimului arata ca Francia nu pôte in impregiurările de fatia sa reduca statulu efectivu de pace alu armatei francesci. Regimulu francescu pune pretiu pre telegramulu din Petersburg (publicatu intre ev. pol. in nrulu trecut) și se folosesce de ocaziune. Arata ca recrutarea Rusiei e de unu caracteru amenintatoriu pentru pacea Europei mai alesu in casu de o eventuala aliantia a Rusiei cu Prussia.

Telegrama din Parisu este datata dela 6 Novembre după ea monitoriulu dice: Gard'a natiunala nu va fi nici odala altu ce-va decâtu o reserva. Inainte de tóte insa este de lipsa că sa fia o armata apoi o reserva. Efectivulu de pace nu se pôte reduce dela 400,000 feciori in josu. Objectulu lucrărilor comisiunei (despre carea se dicea, ca se afla sub conducerea imperalului) va fi a erui mijlocele prin care sa se póta sustine totu deun'a o reserva la indemana; mai la indemana, mai considerabila, mai cultivata și mai bine deprinsa decâtu cea până acum. O asemenea mesura nu va suferi reduceri in bugetulu de resbelu, din contra necesitateza la unele sacrificii neincungiurabile pentru onorea și securitatea țierei.

Tóte diuariele vienez e aducu din Bucuresci unu telegramu dela 6 Noem. n. in care se spune ca „Monitoriulu“ publica unu decretu care opresce prefectiloru și subprefectiloru de o influentiă alegerile pentru camera. Unu altu decretu face cunoscutu ca din cauza ca nu s'a implinitu conditiunile contractuale pentru drumulu de feru in Moldavia, casei Salamanca i s'a tramisu abdicerea dela contractu; Falcoianu este din partea celei din urma alesu de judecatoria.

Printiulu de coróna alu Rusiei (Marele principe clironomu) se va cununa in 9 Noemvre a. c.

Protocolulu

Siedintea Comitetului Asociatiunei tranne române tinute in 6 Nov. c. n. 1866 sub presidiulu Esc. Sele Dlui Presiedinte alu Asociat. Andreiu Baronu de Siaguna, fiindu de fatia dintre membrii ai Comitet.: Ilustrit. Sea D. Consiliaru de fin. Petru Manu, Ilustr. Sea D. Consiliaru gub. Pavelu Dunc'a, Rm. D. protosingelu Nic. Popea, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. prof. Zach. Boiu, și D. Nic. Cristea, Secretariulu H. I. V. Rusu și Dlu Cassieriu Const. Stezariu.

§ 83. Esc. Sea D. Presiedinte presentéza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie, din carele se vede, ca cassa Asociat. are in proprietatea sea sum'a de 24.687 f. 12. xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 84. Se cetesce o scrisória a In. Guberniu regiu de dto 15 Oct. Nr. 23591 1866 prin carea Inaltu Acelasiu impartasesce presidiulu Asoc. unu estrasu despre progresulu tenerului studente la facultatea c. r. juridica din Vien'a Georgiu Gerasimu Rusu, stipendiatu din partea Asoc.

Se ia spre sciintia.

§ 85. Se impartasesce scrisórea juristului Nicolau Olariu fostulu stipendiatu din partea Asoc., carele capetandu unu stipendiu de 200 f. v. a. din fundatiunea Franciscu Iosefiana, abdice de stipendiulu asemnatu din partea Asoc. esprimandu-si totu deodata multumit'a s'a pentru ajutorarea de până acum.

Conclusu. Prin abdicerea numitului juristu de stipendiulu de 80 f. v. a. asemnatu din partea Comitetului in siedintia din 26 Septembrie a. c., acelu stipendiu devenindu in vacantiu, pentru conferirea aceluia-si, se decide a se publicá concursu in terminulu până la finea lui Novembre, după c. n. a. c.

§ 86. Se cetesce scrisórea dlui prof. gimn. in Naseudu Octa-

viu Baritiu de dto 28 Oct. a. c., care tramitindu pentru Asoc. unu exemplaru din opulu seu „Gramatic'a româno-magiara“ totu odata se rîga de Asoc., ca dîca opulu seu lu va aflá de core-spundiatoriu, sa lu recomande publicului romanescu si respective scóleloru romanesci din patria.

Conclusu. Incátu pentru darulu facutu Asoc. i se exprime Dlu auctoriu multiunita protocolarmente; ear incátu se tine de recomandarea acestui opu, Comitétulu Asoc. pre basea opiniunei favoritorie, descoperite in diárnalele române, se simte in placut'a positione a recomená publicului român cu tóta caldur'a imbratisarea aceluia, ear incátu se tine de recomandarea aceluia, pentru scólele române din patria, acést'a, netinendu-se de cerculu activitátiiei Comit. Asoc. se indrépta in asta privintia a recurge la lucrile mai Inalte competente. Totu deodata acestu conclusu sa se impartasiésca cu resp. D. auctorin.

§ 87. D. Casieriu alu Asoc. referéza, (conformu unui conclusu alu Comitétului Asoc. din an. 1864, cá aurulu Asoc. indata ce ajunge la sum'a de 100 fl., sa se prefaca in B. N. si sa se cloceze) a schimbatu 27 Napoleond'ori intregi cu câte 10 fl. 6 xr. o bucata, sum'a 271 fl. 62 xr. v. a. si apoi iérasí 22 # cu câte 6 fl. 6 xr. v. a. un'a bucata, sum'a 133 fl. 32 xr. v. a. s'a schimbatu asiá dara in sum'a totala 404 fl. 94 xr. si anume dupa cursulu din Sabiuu din 25 Sept. a. c.

Se ia spre sciintia.

§ 88. D. casieriu presentéza conspectulu despre interesele intrate dupa obligatiunilo imprumutului de statu cu couponii din 1 Oct. 1866, cari facu in B. N. sum'a de 20 xr. ear in argintu sum'a de 12 fl.

Se ia spre sciintia.

§ 89. D. bibliotecariu referéza despre dóue cárti daruite in favórea bibliotecii Asoc. de D. Juristu in Vien'a Ioanne Bechnitiu, si anume un'a intitulata „Aelteste Geschichte der Deutschen“ de Adelung; alt'a intitulata: „Elmacrizis, Abhandlung“ de Wüstenfeld.

Conclusu. I-se exprima multiunita protocolarmente daruitoriu resp. si D. bibliotecariu se insarcinéza aceste cárti a le trece in catalogulu bibliotecii Asoc.

§ 90. Se referéza despre banü incursi la cas'a Asoc. dela siedinti'a din urma a Comitétului pâna la siedinti'a presente si anume: a) prin Rev. D. protop. si col. Asoc. in Brasiovu Ioann Petricu s'a tramisu la Asoc. cá taxe de m. ord. pre anii 1864/5 1865/6 1866/7 90 fl. si 2 # in natura.

b) Deadreptulu la cas'a Asoc. a intratu 5 fl. cá taxa rest. de m. ord. pre an. 1865/6 dela D. Capitanu c. r. in pensiune Teodoru Stanislau.

Cu aceste siedinti'a Comitétului Asoc. se incheiá pre la 1 óra dupa amédi.

Andrei Bar. de S'ia g'u n'a m. p.
Presiedinte.

I. V. Rusu, m. p.
Secr. II.

Trasurile fundamentali ale reformei armatei din Austri'a. *)

Dela intemplárele acelea, pline de urmári triste de cari au fostu lovita armat'a nóstra in vér'a din urma pre câmpulu de resbelu dela nordu, incóce, conducatoriü supremi ai armatei s'au straduitu neintreruptu, cá sa afle causele adeverate ale eveneminteloru celoru deplorable. Opiniunea publica doresce cu totu dreptulu, cá sa i se dea o deslusire despre cestiunea acést'a ardienda, si póte fi asecurata, ca causele nenorocirei suferite nu le cauta numai in lucruri esterióre si in intemplári, cá au afluatú chiaru si relele, ce diacu aduncu si ca suntu determinati, a le delaturá din fundamentu.

In directiunea prima are lipsa puterea armatei de aperiare a monarchiei de o desvoltare curenda si fructivera, cá sa fia conservata totadéun'a intr'o forma acomodata tempului, cáci numai unu poporu capace de arme, carele este in stare sa-si apere fruptele lucrului seu spiritualu si materialu, se va putea bucurá intr'adeveru si in continuu de acestea.

Tóte statele cele mai insemnate niscescu cu energie cátra tinf'a acést'a; Austri'a nu póte si nu trebuie sa remana inapoi, dîca voiesce sa-si conserve positi'a sea de putere mare.

Numai aceea póte fi intrebarea, ca in ce modu s'aru puté ajunge scopulu acest'a mai curendu si mai bine, deórece finantiele imperiului nostru trebuie crutiare fórté tare. Dîca au trebuitu sa credemu, ca budgetulu militariu au fostu pâna acum impedecamentulu esentialu, de nu s'au pututu aduce veniturile si spesele statului in ecuilibru, ceea ce era neaperatu de lipsa, au fostu caus'a relatiunile si evenimintele politice. Acum insa, dupa ce certe si diferentie de párerí, in cari s'a consumatu diecenii intregi cele mai bune puteri ale nóstre, au datu de o deslegare silnica (sfortiata), póte sperá Austri'a ca cu mare sacrificiu si-au cumperatu posibilitatea, de a se putea apucá neturburata de reformele si desvoltarea interna, si este iertatu a presupune, ca pacea cea trandava s'au schimbatu intr'o astfelu de pace, carea servesce intr'adeveru spre binele patriei. — Prin acést'a au sositu tempulu, cá sa se reguleze milit'a amesuratu cerintiei celei drepte a poporatiunei, supuse contributiunei, fára a

trece marginile, cele impuse de natur'a lucrului si fára a impedecá ajungerea scopulu prin crutiári nesocolite, unde nu suntu de lipsa.

Astfelu de mesuri, cari aru impedecá esistintia si inflorirea puterei militare, precum si desvoltarea ei spirituale si materiale, nu va putea luá asupra-si nici unu regimu, nu va putea aprobá nici o persóna luminata, cáci o astfelu de crutiare mai curendu s'aru putea numi risipire, deórece inca totu aru sacrificá puteri insemnate ale statului fára succesu. Scopulu celu dintáiu alu reformei sistemii de pâna acum este inrolarea si cultivarea de ajunsu a acelu obligati de a militá in numeru cátu se póte de mare in servitiu de armata, mai incolo organizarea si inarmarea corespondiatóre a acelu'a, fára de a impoverá erariulu preste mesura. Insa problem'a acést'a grea cere mai intáiu, cá datorintia generala de a militá, care in presente este numai o litera mórtá a legei, sa se realisesce asiá de bine, incátu iérta relatiunile politice si sociale.

Necessitatea acést'a o au cunoscutu dejá opiniunea publica, si numai dîca se va face o calculare buna prin o restringere insemnata a titeloru de eliberare, prin sistarea totala a supliniriloru, prin concedii estinse in tempu de pace cu servarea trupiniloru sanetóse precum si prin reducerea tempului de setvitiu la lini'a, prelânga inmultirea corespondietóte a datorintiei generale de a militá, si pre lânga organizarea unei aperiári acomodate a patriei: numai atunci ne va fi cu putintia, cá, erumpendu unu resbelu neincungiatu, sa ne putem arelá pre câmpulu de resbelu cu puteri lupatóre, care sa ne puna in stare, de a ne putea mesurá cu ori-care altu s t a t u m a r e atátu in privintia numerului, cátu si in privintia demnitátiiei, si sa ne faca capaci pentru ori-ce resistentia cerbicósa. Precum ori-ce reforma insemnata asiá si cea amintita va atinge intr'unu modu simtitoriu pre multi in relatiunile loru personale, in privilegiile, ce le-au avutu pâna acum etc., insa mesuri de jumetate nu suntu de ajunsu, si simtiulu patrioticu alu popóreloru din Austri'a va stá regimului de securu intr'ajutoriu, candu acést'a tinesce spre ce e dreptu si necesariu.

Asemenea organizatiunea si administrarea armatei ne oferesce unu câmpu largu pentru reformele cele mai folosítore.

Materialulu de lipsa pentru inarmarea si sustinerea armatei trebuie sa se procure dupa unele principii adeverate national-economice, cari sa crutie, incátu se póte spesele.

In privintia armatei nu trebuie sa mai remanemu indereptulu altoru armate mari; esperintiele cele triste ale tempului nou debue sa fia asecuratu pre ori-cine, ca e neincungiatu de lipsa, cá sa se introduca si in armat'a c. r. puscile, ce se incarca pre dînderepta. (Va urmá.)

Pesti Napló si ministeriu ungurescu.

Dupa Pesti Napló diuariulu deakianiloru, si aducu aminte cetitorii nostri, ca se pareá ca acést'a voru sa se retraga dela tóte actiunile politice, dîca proiectulu comitetului de cincispre-dieco despre afacerile comune, nu va fi primitu in tocm'a de regimu.

Acum dupa celece aflámu in W. Abdp. se vede ca proiectulu acest'a va fi basea intielegeriloru intre diet'a Ungariei si regimu. Cu tóte aceste, telegramele si alte sciri ce le cetimu mai in tóte foile ne spunu, ca deakianii nici cu atát'a nu se voru multiami, ci pretindu realisarea tuturor celoru ce se cuprindu in proiectulu mentiunatu.

Rescriptulu regescu cátra diet'a Ungariei se astépta in tóte dílele. Pesti Napló facendu amintire de densulu face nisce descoperiri cari suntu de interesu. „Precum aflámu“, dice mentiunatulu diuariu, „in rescriptulu regescu cátra parlamentulu ungurescu se promite denum'rea unui ministeriu ungurescu si adeca din majoritatea parlamentului; insa numai la intemplarea, candu proiectulu afaceriloru comune se va puté deslegá amesuratu dorintieloru regimului de acum. In acela-si voru fi insemnate si marginile preste cari nu va puté trece regimulu de acum fatia cu Ungari'u. Faim'a vorbesce dejá despre unele detaiuri. Asiá se vorbesce ca un'a din pretensiuni se cuprinde in aceea, ca ori ce felu de dári (contributiuni), precum pâna aci asiá si de aci incolo sa se adune de organele regimului centralu din Vien'a. O a dóua pretensiune este, ca recrutatiunea intréga si afacerile de resbelu in tóte pártile loru, chiaru si in acele, cari, dupa constitutiunea nóstra din 1848 si elaboratulu subcomitetului de cincispre-dieco suntu rezervate cá afaceri interne si specifice proprie, — intru asemenea se aterne dela regimulu centralu. In fine afacerile comune (de care se tinu si finantiele) sa se pertrateze in unu parlamentu centralu. Cum amu disu, acestoru faime inca nu putemu sa le dámu crediamentu; cu atátu mai putínu pentru ca aru fi de totu siodu, cá regimulu sa ia de fundamentu la conditionile sele unu elaboratu alu unei comisiuni dietale, asiá dara inca nu alu dietei insesi. De alta parte, de óre ce dîcu barbatii regimului de fatia, ca pentru denumirea unui ministeriu este o conditione neaperata deslegarea lucruriloru in intielesulu loru, promitu insa totu odata unu ministeriu din majoritate, rezultatulu aru fi cu alte cuvinte: „Séu se face regimulu de acum ministeriu, — séu ministeriulu remáne pe josu.“

*) Din „W. Abdp.“ v. si mai susu la even. pol. R.)

La aceste sa ne mai aducem aminte ca in rendulu trecut a fostu vorba ca se astépta concessiuni insemnate.

Parerea sub comitetului comisiunei dietale (unguresci) de LXVII. esmisa in causa afaceriloru comuni.

1. Legatur'a ce exista dupa lege de o parte intre tierile corónei un-guresci, iara de alta parte intre celelalte tieri si provincie ale Majestátiei Sele, se baséza pre sanctiunea pragmatica.

2. Acesta tratat fundamentele solenu, statorindu dreptulu de succesiune la tron a liniei femeesci din casa Habsburgica, a dechiaratu totodata, ca acele tieri si provincie, cari intru intielesulu stabiliti ordine de succesiune stau sub unu domnitoriu comunu, trebuiescu posediate laolalta nedespartitu si nedesbinatu. In urm'a acestui principiu dechiaratu apriatu, securitatea comuna, aপরarea si sustinerea acesteia cu puteri impreunate, e astfelu de îndetorire comuna si reciproca, carea sa devina deadreptulu din sanctiunea pragmatica.

3. Dar pre lánge acésta îndetorire stabilita, sanctiunea pragmatica a legatu apriatu si cea condituune, ca neependintia constitutionala a Ungariei, apriatu la dreptulu publicu si la administratiunea interna, sa se sustina nevatamata.

4. Deci aceste doué principie fundamentali trebuie sa le luám de o potrivă in consideratiune la otárire a aceluor relatiuni, cari pre Ungaria o interesá in comunu cu celelalte tieri ce stau sub domnia domnitoriu-lui comuna. Si precum de o parte Ungaria in trecut, asiá si in venitoriu, pururea va fi gat'a a implini tóte acele, ce conformu sanctiunei pragmatice se receru neaperatu la aপরarea si sustinerea cu puteri impreunate a securitatii comune: asiá de alta parte nu póte primi asupra-si atari deobligari, ce pestrecu acestu scopu, si spre ajungerea lui nu suntu neaperatu necesarie.

5. Inainte de acést'a, incátu privesce pe Ungaria, despre tóte câte se referescu la numitele relatiuni a dispusu diet'a unguresca in contielegere comuna avutu regente ungurescu, si la ungurescu relatiuni alta tiéra n'a avutu influentia, pentru ca regele ungurescu, cá domnitoriu absolutu alu celoru-lalte tieri de sub domnia sea, a dispusu cu putere absolutu despre interesele si afacerile aceluor tieri. — Dar acum'a intru intielesulu pre inaltulu cuventu de tron, situatiunea s'au schimbatu esentialtialmente prin aceea, ca Majestatea Sea „a indiestratu cu drepturi constitutionali si celelalte tieri ale sele“, deci acele de acum nu le mai póte guverná cu putere absolutu, si nu póte delaturá infuinti'a loru constitutionale.

6. Aceste puncte de vedere sub comitetulu le-a consideratu de cino-sura, candu amesuratu insarcinári se aratatu principie fundamentali, care dupa parerea sea servescu la otárire a relatiuniloru comune, si conformu acestoru principie compune planulu proiectulu ce e a se gatí. Dreptraceea punctulu seu de manecare in acésta privintia e sanctiunea pragmatica, pre care atátu Maj. Sea in prea inaltulu cuventu de tron, cátu si diet'a in mai multe adrese ale sele, o aretara cá punctu de manecare recunoscutu de comunu.

7. Dupa sanctiunea pragmatica domnitoriu e comunu, incátu si corón'a Ungariei competiesce acelu'a-si domnitoriu, care domnesce si asupra celoru-lalte tieri; dar acést'a nu cere cá cheltuiiele tinerei curtiei domnitoriu-lui sa fie de lipsa a le otári in comunu. Scopulu aretatu in sanctiunea pragmatica nu pretinde astfelu de stabilire comuna, iara neependintiei constitutionali a Ungariei si inaltei autoritati a regelui ungurescu cu multu convine mai bine, cá diet'a unguresca, la aপরarea ministeriu-lui respundietoriu ungurescu, sa voteze desclinitu cheltuiiele tinerei curtiei regelui ungurescu. Prin acést'a nu se causéza nici dauna nici vatamare de dreptu celoru-lalte tieri ale Maj. Sele. Deci votarea si respunderea cheltuiiele-loru tinerei curtiei nu le putemu considerá de afacere comuna.

8. Unu mijlocu pentru aপরarea comuna si impreunata ce se vá derivá din sanctiunea pragmatica, e conducerea corespondentore a afaceriloru acele afaceri esterue, cari privescu tóte tierile ce stau sub domnia Maj. Sele. Deci aceste afaceri esterue si noi le considerám de comune, si la cheltuiiele acestoru ce se voru stabili in comunu, suntemu gat'a a contribui in proportiunea ce se va stabili in modulu cercuscriu in punctele 20, 21, 22, 23 si 24, ce urméza mai josu.

9. Alu doile mijlocu de aপরarea comuna e armat'a si dispusetiunile ce se referescu la ea, cu unu cuventu afacerea de resbelu. (Va urmá.)

Principatele române unite.

„Monitoriu“ publica mereu depesie din Constantinopole despre primirea Domnitoriu-lui. Eata aci un'a din 18/30 Octobre :

Astadi, Mari'a Sea, dupa ce a primitu o noua deputatiune tramisa de patriarchulu ecumenicu, si dupa ce a datu audiintia la mai multi Románi si la mai multi straini, s'a dusu pe bordulu bastimentulu cuirasatu Mehmoudié. Primitu de A. S. marele amiralu, principele a asistatu la frivog'a generala si la exercitiuri de focuri. Pe candu Mari'a Sea esiá din bastimentulu Mehmoudié, o alta nava de resbelu saluta plecarea sea cu o salva de artileria. Mari'a Sea dupa acést'a s'a dusu la palatulu Dolma-Bakce unde a opritu caiculu seu si-a tramisu sa se informeze despre sanatatea principelui imperialu, care in ajunu se espusese la o plóia repede pe tempulu revistei. Mari'a Sea s'a suitu apoi in trasura si a facutu visita ministriloru Americiei, Sveziei, Spaniei, Persiei si Rusiei. Mari'a Sea a terminatu diu'a printr'o visita la la giamii si museulu Ianicerilor. Principele inturnandu-se a gasitu la pórt'a palatulu seu de resiedintia cinci cai arabi de tóta frumseti'a ce Majestatea Sea imperiale i tramisese cá presentu. O óra mai pre urma, E. S. Djemyl Pasiá intáiu adujutantu alu Sultanulu, s'a presentatu, din partea Majestátiei Sele, pentru a luá informatiuni despre sanatatea principelui.

Máne, se va celebrá la biseric'a St. Louis, unu servitiu pentru odihn'a sufletulu repausatulu domnu Thouvenel. Mari'a Sea principele a datu ordine dlui Gulescu, agentulu Romaniei, si colonelulu Iarc'a, intáiu adujutantu, sa-lu represente la acésta mcereonia funebra. (Monitoriu-lu).

V a r i e t á t i.

** (Episod de din caletoria imperat'e a ca.)
Intre alte audientie date de Majestatea Sea Imperatulu in Reichenberg, fu un'a a reuniunei de veterani, cari pe calea gratiei cerusera sa li se concéda a intrebuintia tobe la unele festivitáti de a le loru. Cererea acést'a li se denéga mai nainte in trei insti-tuie. Imperatulu surise la acésta cerere si dice: Nu aveti nici o pedeca, déca vreti inca astadi puteti bate tobele.— Trecendu Maj. Sea prin unu satu, intre Tropau si Hof, (in 22 Oct.) Parochulu si judele comunalu si ceialalti sateni au esitu spre intempinare. Majestatea Sea a a vorbitu cu ei si s'a incunoscintiatu despre pagub'a ce au avutu comun'a in vér'a trecuta, din partea invasiunei prussiane, si in fine au intrebatu déca i s'a si platitu sum'a de despagubire comunoi? Judele comunalu a respunsu ca s'a platitu, dara unu saténu carele se aflá lánge jude incepe a se scarpiná in capu si a dice: „Ei, dar nu se pre lovesce, ca noi am spusu ca pagub'a e de 1100 f. si domni s'a platitu de noi cu 300 f.; ce e dreptu nu e pecatu.“ Maj. Sea a surisu si a gratificatu comunei o suma insemnata.

** Ministrulu de esterne Br. de Beust. Numele intregu alu ministrulu de esterne de astadi este: Friedericu Ferdinandu bar. de Beust. S'a nascutu in Dresd'a la 1809. rn 1831 a intratu cá accesistu in ministeriu-lu de esterne sassonu; la 1836 a fostu secretariu alu delegatiunei in Berlinu; in 1838 in Parisu; In 1841 a fostu agentu alu Sassoniei la curtea din München; in 1846 ministru resiedinte in Londonu, in 1848 Tramisu in Berlinu si in 26 Fauru 1849 s'a facutu ministru de esterne alu Sassoniei; mai tardíu a condusu si ministeriu-lu de culte.

** Regimentulu imp. Alessandru este unulu dintre regimentele cele brave ardelene (cerculu Fagarasiului), pre carele Majestatea Sea Imperatulu lu facu demnu de deosebít'a a-tentiune si acum cu ocaziunea petrecerei Sele in Olmütz. Feciorii regimentulu acestuia nu numai in câmpulu de lupta s'au purtat bravu, dara, si in prinsóre a aretatu o credintia neclatita cátra sindartele sub care jurasera si nici o ispita nu a pututu face sperjuri pre feciorii din trelsulu sa tréca in legiunea lui Klapka. In 20 Oct. asiá dara candu fu Majest. Sea in Olmütz, compani'a de onóre se luá din acestu regimentu. M. Sea dise comandantelu cu acea ocaziune: „De multa nu te-amu vediutu, in tempulu din urma ia umblatu regimentulu cate odata si reu, dara reg. a fostu bravu.“ M. S. si cu alte ocaziuni aminti cu deosebire de acestu regimentu. Asiá candu esprima tuturoru trupeloru multiamirea pentru purtarea loru chiaru si in prinsóre adause: „Cu deosebire trebuie sa amintescu de reg. Alessandru, din carele cei ce se aflara prinsu, prin tinut'a cea brava, a resistatu tuturoru ispiteloru seducátore cátra rumperea credintiei.“

** Unu modu nou de a fabricá pulvere de pusca a aflatu unu Neumaier, din Döditz lánge Taucha in Sassoni'a. Pulverea acést'a are insusirea, de in aeru liberu nu esplodeza si se póte intrebuintia ori la ce felu de puscii. S'a facutu o proba in o casulitia de caramidi, carea avea resufatori si hornu. Pulverea a arsu frumosu, flacar'a a esitu pe resufatori si pe hornu, dara casuliti'a a ramasu nevatemata.

** Din Zarandu Comit. Aradulu s'a aretatu sioreci cantariu. Cantatulu loru sémena cu celu alu passeriloru canarice.—

** (Colera alungata prin acte de credintia desiérta.) Din B. Sebesiu se scrie, ca in Agris, comitatulu Biharelui, au intalnit unu barbatu, venindu din padure, o muiere, ce erá recunoscuta de smintita. Barbatulu s'a spaimentatu de dens'a, au alergatu in satu si spune din tóte puterile: ca au vediutu color'a in forma de muiere cu pítóre de vaca. Locuitorii satulu inspaimentati s'au adunatu si au decisu sa o departeze. Indata au prinsu 6 boi la unu plugu pentru cá sa traga o brazda impregiulu satulu, punendu sa mérga dupa plugu 7 copii si 7 copile in costumulu lui Adamu (goli). Processiunea acést'a stá din candu in candu sa resufe si strigá: ho! ho! Ju nimea si muerile betrane incuragiá pre copii si copile sa strige, asigurandu-i, ca in tipulu acest'a voru goni coler'a.— Scrietoriulu acestei intemplári asigura, ca sa nu fia vediutu cu ochii n'aru fi fostu in stare sa créda ca se mai póte si astadi in seclulu alu 19 intempla o asiá de grósa absurditate.— O alta intemplare de felulu acest'a se scrie din Pap'a. Aci au adunatu jidanii, — cáci muréu mai numai dintre densii de colera — 200 fl. pentru cá sa insóre o parchia seraca. Ospetiulu acestei nunti s'a facutu inaintea Camerei mortiloru, in cimeteriu, unde s'a seversitu si cununi'a. Mortii de ingropatu trebuie sa fia dusi pre la spatele loru. Sér'a fora cei nou cununati dusi cu musica s. a. in cetate, intre strigate din resputeri, cá Ddiu sa deperte coer'a dela cetatea Pap'a.

** (O moru de mánă necunoscuta.) In Angli'a s'a aflatu acum nu de multa in o séra unu trupu mortu a unui francesu, carele numai cu o di mai nainte sosise dela Boulogne. De aflatu s'a aflatu in marginea mării la Seabrook. Francesulu potrecuse nóptea in care sosi cu vaporulu „Napoleon“, in

otelulu Alexandr'a. Diminéti'a si-a platitu socotél'a, si in o limba stricata engleza, a dechiaratu ca la amédi va sa prandiesca acolo. Mai tardiu l'a vediatu ómeni in o bereria innuoratu binisoru intre dóue blastemate. Din acelu momentu nu s'a mai vediatu pâna candu s'a aflatu mortu jacendu jumetate in apa cu fati'a in josu. Cine este elu si cum fu omoritu nu se scie inca.

Literatur'a româna intra in scólele Franciei.

Reproducem din Tromp. Carp. unele pasage din unu articulu carele ne arata ca unu prof. Chasles tine prelegeri despre limb'a si literatur'a româna la universitatea din Parisu. Eata ce dice numit'a fôia dupa o introducere frumósa:

Subiectulu acestoru lectiuni este limb'a româna; scopulu loru este sa spuna natiunii franceze ca mai este unu poporu latinu pe malulu Dunârei. Cá sa dovedesca acestea ia de tema „Mihnea si Bab'a” din poesiele dlui Dim. Bolintinânu, le descóse din firu in atia; in fondu si in forma; de aici trage comparatiuni ingeniose cu limb'a latina, cu datinele latine.

Eata unu minunatu pasagiu din disele dlui Chasles:

„Nu cautati aici ardórea actiunii si a eroismului impetuosu „alu musei provinciale, frumseti'a plastica a Italiei, grati'a mistica „si fluida a lyrismului slavu. Mai firma si mai selbatica, acésta „poesia si acésta limba (româna) nu suntu dominate, nici de elementulu orientale, — voluptate tiranica leganandu sufletele, con- „fundandu-le si intunecandu-le in nuorii visului meridionale, — nici „de elementulu slavu, inspiratoru alu melodiiloru lui Chopin, a- „nalogu cu necesitabilele vuete ale frundiiloru ce frémeta si sal- „ciiloru cari tremura la marginea apelor. Not'a dominanta este „elementulu latinu. . . Candu o societate s'a impusu lumei cotro- „pita de radiele sele, acoperita de flacar'a s'a, radiele sele nu se „mai stinga.

„Cu tóte vicistudinile tempiloru, civilisatiunea româna „traiesce si persista in Dacia româna. Poporulu Principatelorú „unite vorbesce inca latinesce, o latina strania, reinnoita, trans- „formata, in verfulu cárei'a flotéza, in resfrangeri multiple, misca- „tórié si pasagere. Lumin'a asiatica si grati'a slava, care nu a- „nuléza nici virilitatea româna, nici chiaru urmele persistenti ale „vechiei vieti scitice. . . astfelu limb'a româna s'a compusu chiaru „pe tipulu rassei sele. Celu mai solidu elementu, rege genera- „toru alu tótei disciplinei nationale, este elementulu latinu. Pe „d'asupr'a unduléza si vieza stralucirea orientala, si draperia pu- „tinu stransa si putinu aderenta a imitatiuniloru occidentali si ci- „vilisatiunii europene. Totalulu este plinu de gratia selbatica si „de o frumsetia armonioasa.”

Profesorele recita mai multe versuri din „Mihnea si Baba”, ia mai multe versuri si compara verbele române cu cele latine si franceze. Dupa acestea adauge:

„Fára a ne oprí la form'a poética, fára a ne ocupá de misca- rea pitorésca si de viua pictura continuta in aceste versuri, sa le supunemu la simpl'a analiza filologica. Totulu e latinu. . . for- matiunea cuvintelorú este tóta latina si populara, bas'a este dia- lectulu vulgaru alu poporulu, iéra nu aceea alu lui Pliniu, séu alu lui Traianu, dara aceea alu soldatiloru si alu pretoriloru.

De aici urméza a analiza, apoi termina astfelu:

„Nime n'a facutu inca debleulu terimului acestei lucrári curi- óse. Eu amu incercatu si voiu reveni specialminte la baladele si canturile populare; voiu a petrunde mai departe in geniulu acestei mice si nobile rase latine cá si a nóstra, si fórt e o p r i m a t a. . . Se vede ca fundamentulu dacicu, goticu, ex- hala inca profumulu acru si dulce alu malului Dunârei. Form'a sta virtósa prin latinitatea sea. . . astfelu este in resumatu lim- ba vorbita in acésta Dacia traiana ce a resistatu tutoru invasiu- niloru si ale cárei datine, suferindu alteratiuni inevitabili, a con- servatu o personalitate nestramutata. Este o slaba minoritate Da- ci'a, relativu cu mările natiuni europene; insa aceste optu milióne de suflete me intereséza, iubescu pe cei slabi, iubescu pe cei cari resista, cari se tñu pe picióre, cari suntu putinu socotiti, cátu suferu si se mantinu demni; o sciti, reservá civilisatiuniloru este in aceste mice nobili grupe: ele rein- noiescu lumea.”

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Asoc. tranne dela siedinti'a Comitetu- lui Asoc. tinuta in 26 Sept. c. n. a. c. pâna la siedinti'a aceluasi din 6 Novembre c. n. a. c.

1) prin D. protop. si col. Asoc. Ioan Petricu s'a tramisu la fondulu Asoc. cá taxe de m. ord. 90 fl. si 2 # si anume:

a) dela Rvn. D. prot. Ios. Baracu pre 186³/₅, 1866/7 10 fl. b) dela D. parochu la Poian'a Sarata, Ioann Baloiu pre 186⁵/₆, 1866/7 10 fl. c) dela D. invatiatoriu in Brasiovu Georgie Belisimu pre an. 186²/₃, 5 fl. d) dela D. Nicolae Th. Ciurcu negu- tiatoriu pre an. 186⁵/₆, 5 f. e) dela D. Daniilu Dimitriu negu- tiatoriu pre an. 186³/₄, 186⁴/₅, 186⁵/₆, 15 fl. f) dela D. Nicolae Fri- gatoriu negu- tiatoriu pre an. 186⁴/₅, n. 186⁵/₆, 10 f. g) dela Dlu Georgiu Persenariu parochu pre 186³/₄, 186⁴/₅, 10 fl. h) dela

D. Const. Ioann Popasu negu- tiatoriu 186⁴/₅, 186⁵/₆, 10 fl. i) dela D. Radu Radovicu negu- t. pre a. 186⁴/₅, 186⁵/₆, 10 fl. k) dela D. Const. Steriu negu- tiat. pre an. 186⁵/₆, 5 f. l) dela D. Costache Dimonisie primaru la terglu Ocnei (186⁴/₅) 2 galb. Sum'a totala 90 f. 2 galbeni.

adeca: floreni in v. a. nó u e- d i e c i si 2 galb. in natura.

2. D. c. r. Capitanu in pensiuene Teodoru Stanislaú a respunsu la cas'a Asoc. tax'a de m. ord. rest. prea. 186⁵/₆, 5 f.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 6 Noembre 1866.

Nr. 41—1

Concursu.

Pentru intregirea statiuniloru vacante de Invatiatoriu din Co- munitátile gr. res. Luncaniu, si Petrósa, ce suntu ingremiate in- clitului Comitatu Carasiu si Protopresbiteratulu greco-orientalu ro- mânu alu Fagetului se escrie prin acésta Concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente:

I. Luncaniu.

a) in bani gat'a: léfa anuale de 28 fl. v. a.

b) in naturale: 6²/₃ metie de grâu, 13¹/₃ metie de cucuruзу, 33¹/₃ ponti de sare, 66²/₃ ponti de clisa, 8²/₆ ponti de lumini, 5¹/₃ orgii de lemne 2 lantia de livada. —

II. Petrósa.

a) in bani gat'a: léfa anuale de 63 fl. v. a.

b) in naturale: 20 mesuri de grâu, 40 mesuri de cucuruзу, 75 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 12 ponti de lumini, 8 orgii de lemne cuartiru liberu si ¹/₂ jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupá aceste posturi de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile lorú concursuale timbrate, dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bonu a cursulu pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea lorú morala si politica si astfelu indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriu dreptuma- ritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 20 Novembre v. 1866. Caransebesiu in 17 Octobre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 40—2

Publicare de Concursu.

Devenindu in vacantia unu stipendiu de 80 fl. v. a. destinatu pentru unu tineru ascultatoriu de drepturi in patria: Comitetu Asoc. tranne române, amesuratu decisiunii aduse in siedinti'a din 6 Novembre c. n. a. c. publica prin acésta Concursu, cu termi- nulu pâna la finea lui Novembre dupa cal. nou v. a. c.

Competitorii la acestu stipendiu voru avé pâna la defiptulu terminu a-si tramite la Comitetu Asoc. tranne, concursele sale prevediute: a) cu atestatu de botezu; b) cu testimoniulu scol. despre progresulu in studia cum si despre purtarea morala, in ur- ma c) cu testimoniulu demnu de credintia despre lipsirea mijlóce- lorú materiale spre a puté continuá invetiaturele. *)

Din siedinti'a Comitetulu Asoc. tranne române, tinuta la Sa- biiu in 6 Novembre c. n. 1866,

*) Celelalte diuarie române, inca suntu rugate a reproduce in colo- nele sele acestu Concursu.

Nr. 39—2

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la scóla comunala gr. or. din Pareu in Distr. Fagaratiai, se deschide concursu pâna la 8 Novembre a. c. st. v.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu cu 2 despartieminte in edificiuulu scólei, si lemne câte voru fi de lipsa pentru incalditu.

Concurentii pâna la terminulu pusu, voru avea a-si asterne cererile sale scrise de mân'a lorú proprie prevediute cu docu- mentele recerute timbrate ca au absolvatu cursulu pedagogicu séu clericalu, avendu cunoscintia tipiculu— si alu cantárilorú bise- ricesci— la subscrisulu Scaunu protopopescu.

Fagarasiu 20 Octobre 1866.

Scaunulu Protopopescu gr. or. I alu Fagarasiului.

Petru Popescu,

Protop. si Inspect. Distr. de scóle.

Nr. 38—3

Concursu.

Statiunea de notariu in Comúnele Racoviti'a, Siebesiu de susu, si Siebesiu de josu, Scaunulu Sabiiului, au devenitu vacanta. — Cu acésta este impreunatu unu salariu anualu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu si 8 orgii de lemne. —

Competentii voru avea a asterne rogárele lorú bine instruate celu multu pâna in 18 Novembre 1866 la oficiulu subsemnatu.

Sa observéza ca la acésta statiune acei'a se voru preferá, carii avendu cunoscintia afacerilorú notariale, voru cunóscé limb'a germana si româna in vorbire si scriere.

Sabiiu 31 Octomvre 1866.

Inspectoratulu Cerculu Talmaciu.